

задач, которые детерминируют ситуативную проблемность и сверхситуативную проблемность учебного процесса. Уровень привлечения и решения сверхситуативной проблемности в процессе музыкального обучения школьников обуславливает уровень креативности педагогического мышления учителя музыкального искусства, что детерминирует процессы перестройки мыслительного процесса студентов с направленности на осуществление репродуктивно-воспроизводственных действий на направленность к проведению конструктивно-произведений. Определена специфика процесса формирования креативного педагогического мышления будущего учителя музыкального искусства и пути его актуализации.

Ключевые слова: педагогическое мышление, креативность, будущий учитель музыки, творческий характер профессиональной деятельности, ситуативная проблемность, сверхситуативная проблемность, педагогическая задача, проблемная ситуация.

SUMMARY

Weng Chaoqian. The creative nature of a music teacher's professional activity as a basis for creative pedagogical thinking

The article specifies the essence of pedagogical thinking of a future music teacher as an intellectual process of uninterrupted formulation and solution of a set of problems and problems of professional activity; according to certain criteria and characteristics outlines the creative nature of a music art teacher's professional activity as a combination of methodical, vocal and choral, conducting, musical and performing, educational and awareness-raising activities. The professional activity of a music art teacher is presented as a subject-subject meta-activity based on the focus on the target transformation of the subjects of this activity, which gives pedagogical thinking of a music teacher a creative-activity specificity. The key element of pedagogical thinking is the ability of a future music teacher to set and solve task tasks and problem situations of a flow process of music education of schoolchildren. The article presents the systematization and hierarchization of pedagogical tasks, which determine situational and suprasituational problematics of the learning process. It is shown that the level of posing and solving suprasituative problematics in the process of music teaching schoolchildren determines the level of creativity of pedagogical thinking of a music art teacher, which determines the processes of rebuilding the students' thinking process from orientation towards carrying out reproductive and reflective actions to orientation towards constructive and creative actions. The specificity of the process of formation of creative pedagogical thinking of a future teacher of musical art and the ways of its actualization are determined.

Key words: pedagogical thinking, creativity, future music teacher, creative nature of professional activity, situational problematics, supersituational problematics, pedagogical task, problem situation.

УДК 37.036.637:78

Павло Кауров

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0001-6208-4535

DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/029-038

СПЕЦИФІКА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена актуальній проблемі мистецької освіти, яка полягає в уміннях вільного володіння інформаційно-комунікаційними засобами, а також

відповідним програмно-апаратним забезпеченням. Показані рівні дистанційного навчання, яке поступово стає новим освітнім трендом. Розкрита сутність інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у мистецькій освіті, наведені приклади їх ефективного забезпечення та практичної реалізації у сфері практичного використання шляхом мережевої конвергенції в єдину систему аудіовізуалізуючих засобів зв'язку із телефонними та безпосередньо комп'ютерними засобами. Доведено, що від якості використання інформаційно-комунікаційних технологій у мистецькій освіті залежить системність, послідовність і безперервність навчального процесу на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

***Ключові слова:** студенти факультетів мистецтв педагогічних університетів, інформаційно-комунікаційні технології, мистецька освіта, музичне мистецтво.*

Постановка проблеми. Процес мистецького навчання студентів музично-педагогічних ЗВО набуває зараз вельми динамічного розвитку, обумовленого значним зміцненням інформаційно-комунікаційної парадигми суспільства. Ця парадигма набула для процесу мистецького навчання ще більшого значення в умовах світової епідеміологічної ситуації, коли роль інформаційно-комунікаційних технологій відіграє все більшу й більшу роль завдяки переходу навчального процесу на новий рівень – рівень дистанційного навчання, яке поступово стає новим освітнім трендом. Адже саме дистанційне мистецьке навчання, яке провадиться на базі інформаційно-комунікаційних технологій, з одного боку, дозволяє забезпечити студентам та професорсько-викладацькому складу епідеміологічну безпеку, а з іншого боку, уможливорює безперервність інструментальної підготовки із скрипковою підготовкою включно.

Дослідження проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій в мистецькій освіті вимагає детального розгляду поняття «інформаційно-комунікаційні технології», визначення відповідних методологічних підходів тощо. Розгляд проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій доцільно, на нашу думку, починати з визначення поняття «технологія в навчанні».

Поняття «технологія в навчанні» визначена С.Гончаренком в Українському педагогічному енциклопедичному словнику як «...галузь застосування системи принципів до програмування процесу навчання й використання їх у навчальній практиці з орієнтацією на детальні цілі навчання, які допускають їх оцінювання» (Гончаренко, 2011, с. 459). Дослідник зазначає, що метою застосування технології є «...керованість процесом навчання» (Гончаренко, 2011, с. 459), спрямовуючи учня на повне засвоєння матеріалу.

Аналіз актуальних досліджень. Проблематика застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті цікавила багатьох вчених, які працюють у галузі психолого-педагогічних, соціальних, економічних

досліджень. До таких належать: В. Биков, Я. Болюбаш, Я. Булахова, С. Гончаренко, О. Готько, В. Заболотний, Т. Коваль, О. Міщенко, О. Пінчук, О. Спірін, О. Шестопал та ін. Проблематика застосування інформаційно-комунікаційних технологій в мистецькій освіті була розглянута Л. Гавриловою, Я. Гайдою, М. Сисло, В. Степановим, В. Стриковським, Н. Філіппенко, А. Хасса та ін.

Аналіз науково-теоретичних джерел з проблематики інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) дозволив зазначити, що поняття «інформаційно-комунікаційні технології» інтегрує в собі два змістові сенси. Перший сенс стосується безпосередньо інформаційних технологій (ІТ) тобто певних уніфікованих технологій, спрямованих на створення, накопичення програмного продукту, на можливість доступу до інформації та її збереження, зміну тощо. В українському педагогічному енциклопедичному словнику інформаційні технології визначено як «...комплекс методів і заходів, які забезпечують збереження, обробку, передачу і відображення інформації; відіграє істотну роль ... в педагогічній ... діяльності, організаційному управлінні, наукових дослідженнях» (Гончаренко, 2011, с. 204).

Другий змістовий сенс стосується медійних комунікацій та трансляцій, засобів аудіо-обробки контенту та його візуалізації, а також подальшого транслявання за допомогою як дротового, так і бездротового зв'язку, що дозволяє користувачам аудіо-візуальне споживання інформації.

Слід додати, що сутність інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), ефективне забезпечення та практична їх реалізації актуалізуються у сфері практичного їх використання шляхом мережевої конвергенції в єдину систему аудіовізуалізуючих засобів зв'язку із телефонними та безпосередньо комп'ютерними засобами. Така об'єднуюча система функціонує за допомогою єдиного сигналу щодо її регулювання та управління нею.

На думку В.Бикова, який розглядає інформаційно-комунікаційні технології в освіті як комп'ютерно орієнтований компонент у складі педагогічної технології, то цей компонент «...відображає деяку формалізовану модель певного компоненту змісту навчання і методики його подання у навчальному процесі, що представлена у цьому процесі педагогічними програмними засобами і передбачає використання комп'ютера, комп'ютерно орієнтованих засобів навчання і комп'ютерних комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань або їх фрагментів» (Биков, 2008, с. 141).

О. Спірін виявляє аналогічний науковий погляд на проблему застосування ІКТ в освіті, розглядаючи ІКТ в якості сегменту загальної

педагогічної технології (Спірін, 2010). Т.Коваль досліджує застосування ІКТ в освіті під кутом зору необхідності формування у студентів готовності до провадження фахової інформаційно-комп'ютерної діяльності (Коваль, 2007).

Мета статті. Досліджуючи проблематику застосування ІКТ у реаліях підсилення їх впливу на процес мистецької освіти, доцільно, на нашу думку, сконцентрувати увагу на тісному взаємозв'язку між рівнем якості мистецького навчання у музично-педагогічних ЗВО і рівнем інтегрованості у цей процес ІКТ. Про це свідчить світова практика щодо управління якістю освіти за допомогою ІКТ, відображена у міжнародних стратегічних документах на кшталт ІТІЛ (ITIL Service Strategy, 2011), що узагальнює найефективніший світовий досвід організації будь-якого підприємства, навчального закладу або окремого підрозділу за допомогою інформаційної системи в аспекті інфраструктурного репозитарію інформаційних технологій. Новаційність наукового концепту, на базі якого розроблено ІТІЛ, полягає в реалізації ідеї щодо забезпечення управління якістю освіти за допомогою спеціальних сервісів за принципом: «Чим вище рівень комп'ютерних сервісів, які використовуються в освіті, тим вище рівень самої освіти (ITIL Service Strategy, 2011).

Виклад основного матеріалу. Поступова інформатизація освітніх процесів в Україні має свою історію, яка розпочалася ще у 50-х роках ХХ століття. Тоді з'явилися перші спроби розмістити у найбільш технічно-розвинених навчальних закладах комп'ютерні засоби, які, працюючи із перфокартами, використовувались виключно для навчання студентів основам програмування, для прискорення складних математичних розрахунків у процесі розв'язання задач.

В.Биков зазначає, що середина 70-х років була ознаменована активізацією розвитку програмно-апаратних засобів. Ця активізація була спричинена пропозицією провідного вітчизняного вченого, академіка В.Глушкова, який, очолюючи Інститут кібернетики Академії наук України, запропонував одішньому уряду УРСР створити Загальнодержавну автоматизовану систему збирання та опрацювання даних для обліку, планування та управління народним господарством (Биков, 2010).

Важливим кроком інформатизації освіти України стало створення у 1978 році Головного обчислювального центру Міністерства народної освіти України (ГОЦМНОУ). У 80-х роках минулого століття була створена прогресивна комп'ютерно-технологічна платформа, на базі якої була уведена «...у промислову експлуатацію перша, а у 1985 році – друга черга галузевої автоматизованої системи управління народною освітою (ГАСУНО) України» (Биков, 2010).

Починаючи з 90-х років, разом із здобуттям Україною незалежності, падінням «залізної завіси», входженням нашої Держави у глобалізований світ, а системи освіти України в Болонський процес, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, а також їх застосування в освітніх процесах, набули колосальної стрімкості. Про це свідчить кількість законодавчих актів, розроблених і прийнятих керівництвом України у XXI столітті, які складають нормативно Закон України «Про вищу освіту» (Закон України «Про вищу освіту», 2014);

-правову базу нашого дослідження. Наведемо деякі з них:

Закон України «Про інформацію (Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», 1998);

Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації (Закон України «Про інформацію», 1992);

Закон України «Про Національну програму інформатизації» (Закон України «Про Національну програму інформатизації», 1998);

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки» (Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», 2007);

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти» (Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти, 2011);

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, 2013);

Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» (Національна доктрина розвитку освіти, 2002) та ін.

Наведені вище нормативно-правові акти українських урядовців корелюють із європейськими нормативно-правовими актами, які врегульовують застосування ІКТ в освітніх процесах на базі програмно-апаратних засобів. Ці програмно-апаратні засоби доцільно класифікувати згідно двох основних груп:

- перша група охоплює програмно-апаратні засоби, які надійшли від тих фірм, компаній, підприємств, що безпосередньо спеціалізуються на розробленні програмного забезпечення, на кшталт Student Lifecycle Management (SAP SLM), Quality Information System (HIS QIS) та ін;

- друга група охоплює програмно-апаратні засоби, які цілеспрямовано виробляються під замовлення тих чи інших закладів освіти або навіть цілих

освітніх об'єднань, які скооперувались і виробили вимоги, спільні для усіх учасників такого освітнього об'єднання навчальних закладів.

Причому замовлене програмне забезпечення може вироблятися для цілого регіону на кшталт інформаційної освітньої системи, створеної для ЗВО Баварії (Computerbasiertes Entscheidungsunterstützungssystem für die Hochschulen in Bayern) на основі SAP NetWeaver та CEUS або інформаційної системи для автоматизації підсумкової атестації студентів jExam (jExam).

Тотальне застосування інформаційно-комунікаційних технологій у мистецькій освіті свідчить про оновлення її змісту на всіх рівнях: не тільки в музично-педагогічних ЗВО, у відповідних науково-методичних установах тощо, але й у закладах середньої освіти, і навіть у дошкільних закладах. Це обумовлено колосальним потенціалом ІКТ щодо упровадження абсолютно нових форм і методів викладання музичного мистецтва.

Формування досвіду скрипкового виконавства із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у контексті формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва потребує також накопичення певної критичної маси особистісного інформаційно-комунікаційного досвіду, який дозволив би забезпечити удосконалення процесу скрипкової підготовки за рахунок нарощування інформаційних ресурсів щодо музичної педагогіки та виконавства, інтегрованість отриманої мистецтвознавчої, музично-педагогічної інформації тощо.

Набуття студентами під час формування досвіду скрипкового виконавства паралельно ще й особистісного інформаційно-комунікаційного досвіду стає можливим лише за умови розширення простору навчального середовища, детермінованого процесом скрипкової підготовки, за рахунок активного використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання гри на скрипці.

Спрямованість скрипкової підготовки на оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями здатна забезпечити накопичення майбутніми учителями музики не тільки досвіду скрипкового виконавства, але й особистісного інформаційно-комунікаційного досвіду. Наявність саме цього досвіду підвищує якість мистецької освіти студентів, забезпечуючи її відкритість, доступність, розширення їх освітніх горизонтів за рахунок залучення інформаційних ресурсів для набуття як формальної, так і неформальної мистецької освіти.

Основними *напрямами* удосконалення мистецької освіти загалом і формування досвіду скрипкового виконавства зокрема на основі

застосування інформаційно-комунікаційних технологій є наступні:

- підвищення якості навчального процесу шляхом збільшення обсягів навчальної інформації абсолютно різного характеру у стислі терміни;
- спрямованість мистецького навчання на системне і всеохоплююче оновлення інформаційно-комунікаційних технологій та програмно-апаратних засобів;
- забезпечення повної доступності студентства до навчального мистецького процесу;
- безперервність й систематичність мистецького навчання, незважаючи на будь-які форс-мажорні ситуації, на кшталт погіршення в країні епідеміологічного стану, шляхом залучення дистанційного навчальних форм;
- підсилення творчого потенціалу мистецького навчання.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування досвіду скрипкового виконавства у процесі інструментальної підготовки студентів музично-педагогічних ЗВО вимагає дотримання наступних *принципів*, а саме: функціональність та відмовостійкість інформаційно-комунікаційних засобів навчання та програмно-апаратного забезпечення; висока якість візуальних та акустичних відображень; забезпечення конфіденційності особистих даних; забезпечення вільного доступу до навчальної інформації.

Актуальним на сьогоднішній день завданням професорсько-викладацького складу музично-педагогічних ЗВО, які працюють у руслі мистецької освіти, є спроможність інтегрувати власні уміння у галузі викладання мистецьких дисциплін, зокрема, уміння викладання гри на скрипці, із уміннями вільного володіння інформаційно-комунікаційними засобами, а також відповідним програмно-апаратним забезпеченням. Це підтвердили останні події, пов'язані із погіршенням епідеміологічної ситуації, коли використання інформаційно-комунікаційних технологій стали стійким освітнім трендом, від якого залежала системність, послідовність і безперервність навчального процесу.

Висновки. Таким чином, вимоги до професійної компетентності сучасного викладача мистецьких дисциплін загалом і викладача гри на скрипці зокрема у сьогоднішніх реаліях підвищились за рахунок необхідності формування такого її важливого елементу, як компетенція у галузі інформаційно-комунікаційних технологій. Адже, з одного боку, необхідність щодо володіння професорсько-викладацьким складом інформаційно-комунікаційними технологіями становить вимогу, окреслену в наведених вище нормативно-правових актах України, а з іншого боку, застосування

інформаційно-комунікаційних технологій підсилює мотивацію студентів щодо осучаснення інструментальної підготовки. Адже аксіоматично, що сучасна молодь є інформаційно-орієнтованою і у багатьох випадках володіє інформаційно-комунікаційними засобами і програмно-апаратним забезпеченням вільніше, ніж професорсько-викладацький склад.

ЛІТЕРАТУРА

- Азаров, С. С., Стогний, А. А. (1995). Информатика и рынок: метаморфозы фундаментальных идей. *Кибернетика и системный анализ*, 2, 112-124 (Azarov, S. S., Stogniy, A. A. (1995). Informatics and the market: metamorphoses of fundamental ideas. *Cybernetics and systems analysis*, 2, 112-124.).
- Биков, В. Ю. (2008). *Моделі організаційних систем відкритої освіти*. Київ: Атіка (Вуков, V. Y. (2008). *Models of organizational systems of open education*. Kyiv: Attica).
- Биков, В. Ю. (2010). Сучасні завдання інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання, 1 (15). Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html> (Bikov, V. Yu. (2010). Modern tasks of informatization of education. *Information technologies and teaching aids*, 1 (15). Retrieved from: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>).
- Гончаренко, С. У. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник*. Рівне: Волинські обереги (Goncharenko, S. U. (2011). *Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary*. Rivne: Volyn charms).
- Дацун, Н. М. (2000). Колаборативні моделі в дистанційній університетській освіті. *Нові технології навчання*, 27, 85-94 (Datsun, N. M. (2000). Collaborative models in distance university education. *New learning technologies: science*, 27, 85-94).
- Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки*, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 р. N 1153 (*The state program "Information and communication technologies in education and science" for 2006-2010*, approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 7, 2005 N 1153).
- Закон України «Про вищу освіту» (2014). *Відомості Верховної Ради*, 37-38, ст.2004 (Law of Ukraine "On Higher Education" (2014). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 27-28, 37-38, Art. 2004 (Law of Ukraine "On Higher Education" (2014). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 27-28, 37-38, Art. 2004).
- Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (1998). *Відомості Верховної Ради України*, 27-28, ст.182 (Law of Ukraine "On the Concept of the National Informatization Program" (1998). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 27-28, Article 182).
- Закон України «Про інформацію» (1992). *Відомості Верховної Ради України*, 48, ст. 650. (Law of Ukraine "On Information" (1992). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 48, Article 650).
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» (1998). *Відомості Верховної Ради України*, 27-28, ст.181. (Law of Ukraine "On the National Informatization Program" (1998). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 27-28, Article 181.)
- Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (2007). *Відомості Верховної Ради України*, 12, ст. 102 (Law of Ukraine "On Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015" (2007). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 12, 1020).
- Коваль, Т. І. (2007). *Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів*. Київ: Ленвіт (Koval, T. I. (2007). *Professional training in information technology for future managers-economists*. Kyiv: Lenvit).

- Національна доктрина розвитку освіти*, затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року N 347/2002 (*National doctrine of education development*, approved by the Decree of the President of Ukraine of April 17, 2002 N 347/2002).
- Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти*, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. № 752 (*Regulations on the Unified State Electronic Database on Education*, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 13, 2011 № 752).
- Спірін, О. М. (2010). Критерії зовнішнього оцінювання якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*, 9, 80-85. Режим доступу: http://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/16/8.pdf (Spirin, O. M. (2010). Criteria for external evaluation of the quality of information and communication technologies of education. *Scientific journal of NPU named after M. P. Drachomanov. Series 2: Computer-based learning systems*, 9, 80-85. Access mode: http://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/16/8.pdf).
- Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні*, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. (*Strategy for the development of the information society in Ukraine*, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 15, 2013 № 386-r).
- ITIL Service Strategy 2011* edition, Published by TSO, Crown Copyright 2011.
- jExam*. Режим доступу: <http://jexam.inf.tu-dresden.de/index.html>

РЕЗЮМЕ

Кауров Павел. Специфика профессиональной подготовки будущих учителей музыкального искусства с применением информационно-коммуникационных технологий.

Статья посвящена актуальной проблеме художественного образования, заключающейся в умениях свободного владения информационно-коммуникационными средствами, а также соответствующим программно-аппаратным обеспечением. Показаны уровни дистанционного обучения, постепенно становится новым образовательным трендом. Раскрыты сущность информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в художественном образовании, приведены примеры их эффективного обеспечения и практической реализации в сфере практического использования путем сетевой конвергенции в единую систему аудиовизуализирующих средств связи с телефонными и непосредственно компьютерными средствами. Доказано, что качество использования информационно-коммуникационных технологий в художественном образовании зависит от системности, последовательности и непрерывности учебного процесса на факультетах искусств педагогических университетов.

Ключевые слова: студенты факультетов искусств педагогических университетов, информационно-коммуникационные технологии, художественное образование, музыкальное искусство.

SUMMARY

Kaurov Pavlo. Specifics of professional training of future teachers of music art with the application of information and communication technologies

The article is devoted to the topical problem of art education, which consists in the skills of free possession of information and communication tools, as well as the appropriate software and hardware. Levels of distance learning are shown, which is gradually becoming a new educational trend. The essence of information and communication technologies (ICT) in art education is revealed, examples of their effective provision and practical implementation

in the field of practical use through network convergence into a single system of audiovisual means of communication with telephone and direct computer means are given. It is proved that the quality of the use of information and communication technologies in art education depends on the system, sequence and continuity of the educational process at the faculties of arts of pedagogical universities.

Key words: *students of art faculties of pedagogical universities, information and communication technologies, art education, music art.*

УДК 378.147:159.922.4:78

Олена Хоружа

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0002-6227-5718

DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/038-050

ВИХОВНІ ІДЕАЛИ УКРАЇНСТВА В ЕТНОПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРІ

У статті здійснено ретроспективний аналіз розвитку української етнічної педагогіки. В контексті цього розвитку розкрито перебіг становлення виховних ідеалів українства. Дослідження розвитку української етнічної педагогіки проведено з позицій автохтонного розвитку українського етносу на засадах принципу історизму у відповідності до основних віх періодизації історичного розвитку. Представлено динаміку формування традицій української етнічної педагогіки, поступового окреслення її мети, змісту, завдань, основних засобів, принципів, термінології та землеробського виховного ідеалу. Окреслено провідну роль козацької педагогіки у формуванні ментальності українського народу і утворення нових загальнонаціональних виховних ідеалів. Встановлено, що обидва створені українською народною педагогікою виховні ідеали повністю відповідають двом типам української ментальності - землеробському та козацькому, що забезпечило в українському етносі паритет у відношеннях статей. Доведено про необхідність поглиблення і поширення етнопедагогічної проблематики для забезпечення ефективності державотворчих процесів.

Ключові слова: *етнопедагогіка, народна педагогіка, український етнос, паритет виховних ідеалів, ментальність.*

Постановка проблеми. Важливість місця української етнічної педагогіки в сучасній педагогічній науці визначається наявністю проблеми збереження національної самобутності та національної культури, яка завжди була однією з найважливіших на протязі історично складного розвитку нашої держави. Педагогічна наука, віддзеркалюючи проблеми суспільства, не може стояти осторонь і приймає активну участь як у обговоренні, так і у вирішенні цього питання. Від неї значною мірою залежить прогрес розвитку суспільства, успіх державотворення. Галузь народної педагогіки, зумовлена історичними, культурними, духовними, психологічними та економічними чинниками розвитку українського народу, забезпечує відповідність освітньо-виховних систем, методик, концепцій тощо, впроваджених у державі, вищезазначеним чинникам.